

Zhrnutie

Finančný systém na Slovensku ostáva napriek neistote stabilný

Domáci finančný systém stojí na pevných základoch, no okolité prostredie ostáva zdrojom pretrvávajúcich rizík. Globálna ekonomika prechádza obdobím obchodného napätia, geopolitickej neistoty a spomaľujúceho sa rastu. Aj keď slovenské banky, podniky a domácnosti doň vstupujú z pomerne dobrých pozícií, vývoj v externom prostredí a jeho vplyv na finančný sektor si vyžaduje zvýšenú pozornosť.

Externé prostredie zostáva zdrojom neistoty

Globálne ekonomické prostredie sa začalo prispôbovať novej realite v medzinárodných obchodných vzťahoch. Hrozba eskalácie obchodných vojen sa výrazne zmiernila, no zvýšené americké clá majú na medzinárodný obchod negatívny vplyv. Po ich zavedení sa navyše zintenzívnila konkurencia zo strany Číny, ktorá sa snaží nahradiť výpadok exportu smerovaného na americké trhy. Vo viacerých odvetviach už Európa začala strácať svoj podiel na svetovom obchode na úkor čínskych firiem (Box 4). Kľúčovým bude najmä vývoj konkurencieschopnosti európskych podnikov.

Na finančných trhoch pretrvávajú nerovnováhy. Viaceré skupiny aktív sa obchodujú na úrovniach presahujúcich dlhodobé fundamenty. Pretrvávajúca nízka riziková prémia zvyšuje pravdepodobnosť korekcie cien aktív, čo by mohlo negatívne ovplyvniť volatilitu trhov a zhoršiť sentiment investorov.

Domáca ekonomika porastie pomalšie

Rast slovenskej ekonomiky sa už dlhší čas spomaľuje a podľa septembrovej predikcie NBS bude tento trend pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. Okrem externých faktorov sa na tom podieľajú aj prijaté reštriktívne fiškálne opatrenia, ktoré postupne tlmia domáci dopyt. Zhoršenie je viditeľné vo viacerých oblastiach. Oslabenie ekonomickej aktivity sa začalo prejavovať aj na trhu práce, spomaľuje sa rast tržieb a exportu a od leta klesá priemyselná výroba.

V prostredí zvýšenej neistoty je kľúčové dostať verejné financie na udržateľnú trajektóriu. Zdravé verejné financie sú základným pilierom dôvery pre domácich aj zahraničných investorov a vytvárajú priestor na reakciu v prípade budúcich šokov.

Úvery domácnostiam aj podnikom ďalej rastú

Rast hypoték sa v priebehu roka 2025 postupne zrýchľoval. Počet čisto nových hypoték sa vrátil na dlhodobý priemer a v súlade s rastom cien nehnuteľností rastie aj priemerná výška poskytovaných hypoték. V strednodobom horizonte môže rast hypoték tlmieť slabší ekonomický vývoj a zhoršovanie finančnej situácie časti domácností. Produkcia spotrebiteľských úverov zostáva stabilná.

Hoci dostupnosť bývania zostáva zhoršená, hypotekárny trh sa tejto situácii do veľkej miery prispôbil (Box 2). To je dôležité z pohľadu nadobúdania bývania, keďže v mladších vekových kategóriách je financovanie prostredníctvom hypotéky dominantným spôsobom nadobúdania vlastného bývania (Box 3). Vďaka tomu dokážu hypotéky rásť aj v prostredí nižšej dostupnosti bývania, ktorá je výsledkom predchádzajúceho vývoja cien nehnuteľností a úrokových sadzieb. Vzrástlo zastúpenie klientov z vyšších príjmových skupín a dlžníci viac využívali dofinancovanie z iných zdrojov, napríklad úspor. Ľudia s nižšími príjmami si dokázali udržať prístup na trh hypoték, ale zmenili sa parametre poskytovaných úverov.

Ceny nehnuteľností naďalej rástli dvojciferným tempom, no tempo rastu sa od mája mierne spomalilo. Tým sa znižuje riziko nesúlady s vývojom ekonomických fundamentov. Na ďalší vývoj cien však môže vplývať zhoršený ekonomický výhľad. V dlhodobejšom horizonte môže na trh pôsobiť aj starnutie populácie a pohyb obyvateľov v rámci Slovenska, ktorý bude postupne v niektorých regiónoch tlmiť dopyt po bývaní.

V podnikovom sektore vystriedalo oživenie úverovania zo začiatku roka 2025 následné spomalenie rastu úverov na konci leta. Takýto vývoj je do veľkej miery v súlade s vývojom tržieb a produkcie. Útlm úverovej aktivity sa dotkol najmä priemyslu.

Citlivosť úverových portfólií domácností a podnikov zostáva zvýšená

Prvá polovica roka 2025 priniesla priaznivé trendy pre finančnú situáciu domácností aj podnikov. Zrýchlil sa rast reálnych miezd a nezamestnanosť dosahovala historicky najnižšie úrovne. Po dvoch rokoch stagnácie vzrástli aj tržby podnikov.

Počas letných mesiacov sa situácia zhoršila. Zasiahnutý bol najmä priemysel. Ten je najviac vystavený zhoršeniu situácie v medzinárodnom obchode, silnému kurzu eura a rastúcej konkurencii z Číny. Podnikom klesli objednávky, produkcia, tržby aj export. Miera nezamestnanosti mierne vzrástla.

Podniky a domácnosti čaká neisté obdobie, no ich aktuálna finančná situácia im dáva pomerne silnú východiskovú pozíciu, aby ho zvládli. Ziskovosť firiem je historicky pomerne vysoká. Pre domácnosti je kľúčový najmä trh práce, ktorý napriek miernemu zhoršeniu zostáva robustný. Dobrú finančnú situáciu domácností a firiem potvrdzuje aj to, že podiel zlyhaných úverov výraznejšie nevzrástol a mierne zhoršenie nastalo len v prípade spotrebiteľských úverov.

Pretrvávajúce prostredie vyšších úrokových sadzieb¹ spôsobuje, že zadlžené domácnosti a podniky zostávajú citlivejšie na prípadný nepriaznivý vývoj. Domácnosti s hypotékou na jej splátky vynakladajú zvýšený podiel príjmov a časť podnikov už nedokáže pokryť úrokové náklady prostredníctvom svojich marží s takou rezervou ako v minulosti. Vzhľadom na pretrvávajúcu mieru neistoty a zvýšenú citlivosť ponechala NBS proticyklický kapitálový vankúš na nezmenenej úrovni, čo je zároveň v súlade s [pozíciou Európskej centrálnej banky](#).

¹ Napriek istej korekcii v uplynulom období zostávajú úrokové sadzby vyššie ako v období pred nárastom inflácie.

Bankový sektor si udržal robustnú ziskovosť, dostatočnú kapitalizáciu a zostáva odolný voči prípadným šokom

Celkový čistý zisk bánk medziročne stúpil. Hrubý zisk bánk pred zdanením a odvodmi zostal stabilný. V prostredí vyšších sadzieb a rastúceho úverového portfólia im ďalej rástli čisté úrokové príjmy, no rovnako stúpili náklady na prevádzku a mzdy. V rámci medzinárodného porovnania však celková ziskovosť slovenských bánk zaostáva za priemerom EÚ. Dôvodom je najmä bankový odvod. Je preto dôležité dodržať jeho plánované ukončenie, inak by mohlo hroziť zníženie miery investícií do ďalšieho rozvoja slovenského bankového sektora.

Banky si naďalej udržiavajú silnú kapitálovú aj likviditnú pozíciu. Kapitálová primeranosť zostáva výrazne nad minimálnymi požiadavkami, a to aj po prechode na novú bankovú reguláciu Bazilej III. Likviditná pozícia sa v dôsledku oživeného rastu úverov v uplynulom období mierne znížila, no banky naďalej ostávajú dostatočne likvidné. V dlhodobejšom horizonte však budú vystavené novým výzvam v podobe možného odlevu vkladov v prípade nových emisií štátnych dlhopisov pre občanov a rozšírenia nových foriem platobných nástrojov.

Poistovne a fondy pokračovali v rastových trendoch

Pozícia poistného sektora v solventnosti aj ziskovosti zostáva silná. Zisk v prvom polroku 2025 vzrástol vďaka lepšiemu výsledku neživotného poistenia. Nárast priemerného poistného v tomto segmente odráža prispôbenie sa vyšším nákladom aj poistným plneniam.

V dôchodkových a podielových fondoch pokračoval pomerne silný rastový trend. Prepad hodnoty spravovaného majetku na prelome marca a apríla bol len dočasný a následné rasty ho úplne zmazali. Táto epizóda však ukazuje, že fondy sú dnes pomerne citlivé na výkyvy na trhoch, čo súvisí aj s dlhodobým rastúcim podielom akciovej zložky v dôchodkových aj podielových fondoch.